

G-FLØYEN PÅ MARIENLYST

Kulturhistorisk beskrivelse og vurdering

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel G-fløyen på Marienlyst Kulturhistorisk beskrivelse og vurdering	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 252	Publiseringsdato 09.10.2023
	Prosjektnummer 1021879-01	Sider 20
	Avdeling Kulturarv og samfunn	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Fredrik Berg, Sveinung Krokann Berg	ISSN 2703-7797 ISBN 978-82-8101-398-8	Oppdragstidspunkt / periode utført Juni-September 2023
	Forsidebilde Detaljer fra G-fløyen, NIKU 2023	

Prosjektleder Sveinung Krokann Berg
Prosjektmedarbeider(e) Fredrik Berg
Kvalitetssikrer Annika Haugen

Oppdragsgiver / finansiert av FERD Eiendom
--

Sammendrag G-fløyen ble oppført i perioden 1981-83, etter tegninger av arkitekt Jan Bauck, som et ledd i NRKs stadige behov for bygningsmessige utvidelser. Bygningen skriver seg inn i både virksomhetshistorien og den kontinuitet som knyttes til arkitekten(e) bak utformingen av NRKs anlegg. Utover bygningens åpenbare kobling til NRKs virksomhetshistorie vurderes de mest karakteristiske kvalitetene ved G-fløyen å være den sinnrike tilpasning som er gjort til terreng og situasjon. Trapperommene skiller seg ut som estetisk element. De er lagt til tre punkter langs hovedkorridoren; et på midten og et i hver ende. Trapperommene er lagt utenpå bygningen og utført som spiraltrapper, tidsmessig gestaltet med vegger av glassbyggestein.
Abstract The so-called G-wing was erected in 1981-83, drawn by architect Jan Bauck, as part of the Norwegian broadcast institutions (NRK) ongoing expansion and space requirement. The building adds to the business history and the continuity of the architect's engagement in the layout of NRK's facilities. The link to NRK's activity is the building's primary characteristics in addition to its adaptations to the terrain and situation. The externally located staircases stand out as significant aesthetic elements.

Emneord Marienlyst, G-fløy, NRK
Keywords Marienlyst, NRK, G-wing

Avdelingsleder
 Torgrim Sneve Guttormsen

Forord

I forbindelse med FERD Eiendoms detaljregulering og utforming av byplangrep på NRKs tidligere eiendom på Marienlyst (Bjørnstjerne Bjørnsons plass 1) er NIKU engasjert som kulturminnefaglig rådgiver i planprosessen.

I Planprogrammet for området (fastsatt 29.05.19) redegjøres det for mål og rammer for planarbeidet hvorav flere av målene innbefatter hvordan kulturhistoriske kvaliteter utnyttes og ivaretas som en ressurs for området:

- Ivaretagelse av de kulturelle verdiene som er skapt på eiendommen gjennom NRKs virksomhet
- Gater, forbindelser og grønnstruktur som viderefører omkringliggende nettverk og bidrar til en mer sammenhengende bystruktur i området
- Ivaretagelse av viktige naturområder med vegetasjon innenfor planområdet, og kulturminner/kulturmiljøer både inne i og utenfor planområdet

Denne delrapporten omhandler G-fløyen og inneholder en kort redegjørelse av G-fløyen som del av NRKs utvikling, bygningsbeskrivelse, kulturhistorisk verdivurdering og potensial for gjenbruk/ombruk ut fra et miljø- og bærekraftperspektiv, som også kan gi en kulturhistorisk gevinst.

Arbeidet er utført av bygningsantikvar/forsker Fredrik Berg og samfunnsgeograf/seniorforsker Sveinung Krokann Berg.

Innholdsfortegnelse

1	NRK på Marienlyst – kort historikk	7
1.1	Arkitektene Nils Holter og Jan Bauck	8
2	G-fløyen	9
2.1	Beliggenhet og miljø	9
2.2	Sammendrag bygningshistorikk	10
2.3	Bygningsbeskrivelse	12
2.3.1	Konstruksjon og plan	12
2.3.2	Utvendig.....	16
3	Vurdering av verneverdi og potensial for videre bruk.....	17
4	Referanser	18

1 NRK på Marienlyst – kort historikk

1. juli 1933 ble Norsk rikskringkasting (NRK) dannet som et statlig eid kringkastingsmonopol. Umiddelbart ble planleggingen av å etablere et kringkastingshus og flytte virksomheten til et bedre egnet sted enn de midlertidige studioene i Oslo sentrum satt i gang. Fire alternative lokaliseringer ble lansert; Observatorietomten, Kontraskjæret, Tøyen og NSB-tomten på Blindern, og det var enighet i NRK om at Blindern var det beste alternativet. I 1936 ble det ved Stortingsvedtak besluttet å legge nytt hovedkontor/Kringkastingshus på Marienlyst. Påtenkt tomteparsell var området der Shell-stasjonen i dag ligger, men etter råd fra arkitekt Holter, som var tildelt oppdraget med å tegne nytt Kringkastingshus, ble tomten flyttet til nåværende beliggenhet.

Byggingen av nytt Kringkastingshus ble igangsatt i 1938. A-fløyen, E-fløyen og halvparten av M-fløyen ble tatt i bruk i 1941. Etter at tyskerne overtok huset i 1940 ble A-fløyens front påbygget med sjefskontorer og møterom samt med B-fløyen og resten av M-fløyen. I tillegg ble det laget en skjult trapp mellom 2., 3. og 4. etasje. Etter frigjøringen i 1945 ble B-fløyen en periode benyttet som garnisonssykehus. Kringkastingshuset med Store studio og studioene i E-fløyen sto ferdig i 1949 og ble offisielt overtatt av NRK i 1950.

Fra den tiden og fremover er et stort bygningsmiljø for NRKs forskjellige virksomheter bygget i området rundt Kringkastingshuset. Store nye bygningsbehov oppsto med fjernsynet som startet prøvesendinger i 1955 og kom i ordinær drift fra 1960. Noe av plassbehovet kunne løses i Kringkastingshuset etter hvert som de siste leieboerne fra etterkrigsårene flyttet ut. Av nybygg kom først det midlertidige Fjernsynshuset i 1958 – 1959. Det besto av verkstedfløyen (V-fløyen), som ble vestre del av det fremtidige Fjernsynshuset, oppført i perioden 1963 – 1968. Fjernsynshuset var planlagt av arkitekt Nils Holter og utført av kompanjongen Jan Bauck. Med TVs sterke vekst kom de første brakkene i 1963 og fikk snart følge av flere, hvorav enkelte fremdeles står langs tomtegrensen mot Marienlyst skole.

Vestre Aker Menighetshus (ark. Bryn og Ellefsen, 1932) i nordre del av anlegget ble kjøpt av NRK i 1982 og ombygget året etter (ark. Jan Bauck). G-fløyen med svakt S-formet plan sto ferdig vest for Fjernsynshuset i 1983 og inneholdt kontorer og verksteder for reportasjebiler (ark. Jan Bauck). N-fløyen ble føyet til Fjernsynshuset i 1987 (ark. Jan Bauck). Øst for Fjernsynshuset ble Programhuset føyet inntil med ny hovedinngang for Fjernsynet i 1994 (4B Arkitekter). Bygningen ble fort utvidet nordover for Dagsrevyen og omdøpt til Nyhetshuset i 2000. Glassgården ble oppført i 2003.

Helt fra starten av har NRK hatt betydelig virksomhet ved distriktskontorene. I 2012 var det 56 avdelinger rundt i landet. En storstilt utbygging av distrikts- og lokalkontorer foregikk i 1970- og 1980-årene. Det største anlegget utenfor Oslo kom på Tyholt i Trondheim, etter at det i 1984 var vedtatt at NRK radios Program 2 (P2) skulle ha hovedkontor der. Til denne storstilte utbyggingen ble det utviklet et element- og modulsystem, kalt Systembygg, som ga fleksible utbyggingsmuligheter for de forskjellige distriktskontorenes varierende behov. Det var et system av paviljonger som ble lenket og kjedet sammen til varierte bygningsvolumer. Arkitekt for Systembyggene var Jan Bauck arkitektkontor, som i sin tid kom fra arkitektkontoret til Nils Holter (NRKs opprinnelige arkitekt på Marienlyst), og som var hovedarkitekt sammen med Holter på Fjernsynshuset.

1.1 Arkitektene Nils Holter og Jan Bauck

Arkitekt Nils Holter var utdannet ved NTH i 1922 og jobbet som assistent hos professor Sverre Pedersen fra 1922 til 1926. Holter var deretter ansatt i Oslo reguleringsvesen fram til 1936 da han etablerte egen praksis i Oslo. Under og etter 2.verdenskrig var Holter engasjert i Brente Steders Regulering og arbeidet med gjenreising i byer og steder som var ødelagt under krigen. I 1969 inngikk han kompaniskap med Jan Bauck (Holter & Bauck) og i 1979 også med Torstein Ramberg (Holter, Bauck og Ramberg). I tillegg til å ha tegnet Kringkastingshuset (1938-40) og Fjernsynshuset (1968) i samarbeid med Jan Bauck er Holter kjent for å ha tegnet utvidelsen av Stortinget (1949-59), Bergen Posthus (1937-50), Televerkets administrasjonsbygning (1962-63) og Televerkets installasjonsbygning (1965-66) i Oslo. Arkitekt Jan Bauck er utdannet fra NTH i 1952 og jobbet som assistent for Nils Holter før de sammen etablerte Holter & Bauck. I tillegg til Fjernsynshuset på Marienlyst har Jan Bauck tegnet G-fløyen (1983) og Nyhetshuset (1994) samt flere av NRKs distriktskontorer etter Systembygg-modellen som ble spesialutviklet for NRK. Holter og Bauck har vært sentrale i arbeidet med planlegging og utforming bygninger knyttet til NRKs virksomhet.

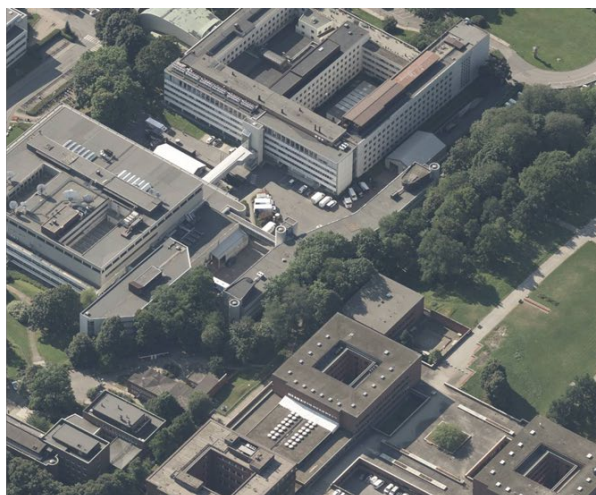
2 G-fløyen

2.1 Beliggenhet og miljø

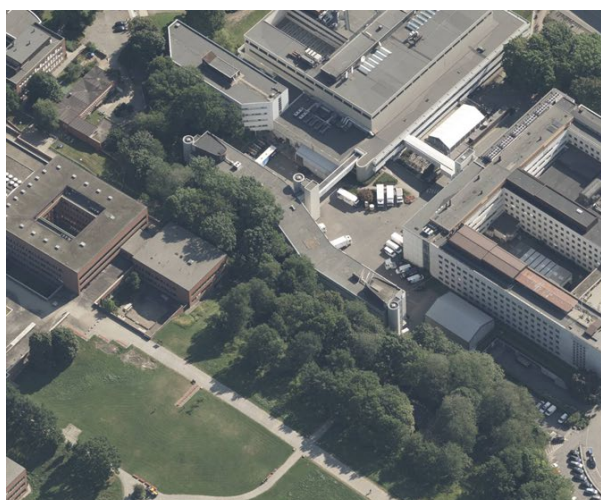
G-fløyen ligger på øvre delen av NRK-tomten på Marienlyst, med Kringkastingshuset og Fjernsynshuset i sydøst, Blindern/Universitetet i nordvest og Tørteberg/Friggfeltet mot sørvest. Bygningen henvender seg mot NRKs øvrige bebyggelse mot sør, men står også inntil et strøk med store eldre trær, busker og stier/tråkk, betinget av eldre grensen mellom Nedre Blindern og Lille Frøen. Dette grøntdraget utgjør også dagens eiendomsgrense. Byggets karakteristiske fotavtrykk/plan og utforming er dels betinget av terrenget.

Fra syd

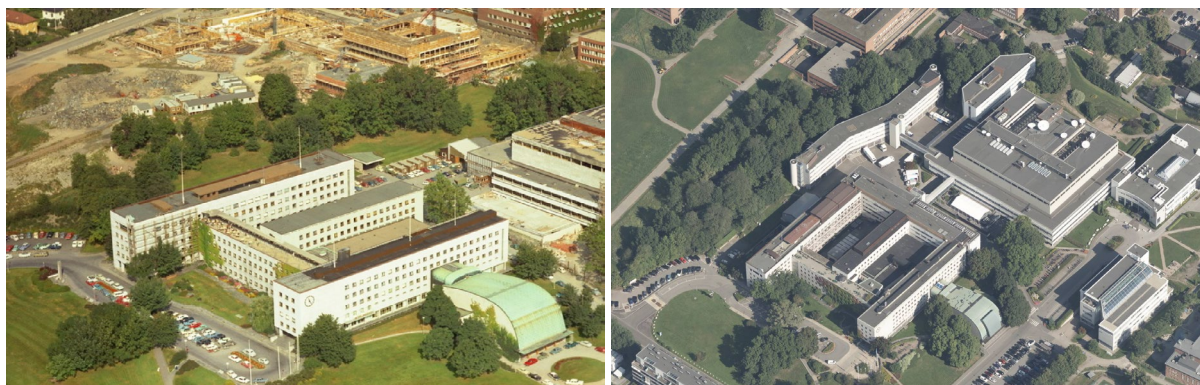
Fra nord

Fra vest

Fra øst

Figur 2-1 Til venstre: Situasjonen sett fra luften i 1966, 15 år før G-fløyen ble påbegynt. Til høyre: Skråfoto ca. 2020. Kilde: Oslo byarkiv / 1881.no

2.2 Sammendrag bygningshistorikk

Hensikten med å oppføre G-fløyen var å avhjelpe det underskuddet på kontorlokaler og verksteder som hadde gjort seg gjeldende for NRK på Marienlyst på 1970-tallet. Den nye bygningen skulle oppføres for å huse 300 arbeidsplasser over 10 800 kvm brutto grunnflate, og foruten kontorer og verkstedlokaler ble det anlagt et underjordisk garasje- og serviceanlegg samt en klimatisert forbindelsesbru til Fjernsynshuset.

Bygningen måtte stå i lukket forbindelse med både Kringkastingshuset og Fjernsynshuset og ble bevisst lagt inn i det skrånende terrenget vest for disse.

Arkitekten Bauck skrev selv i Byggenytt i 1985, at «plasseringen tilsa at bygningen ble gitt en slank S-form for å få den til å smyge seg inn mellom de eksisterende bygningene, og også for å begrense inngrepene i den trekledde bakkeskråningen opp mot Kjemisk Institutt på Blindern». Men grunnplanen virket også hensiktsmessig med tanke på å gi tilstrekkelig manøvreringsplass for de til dels store kjøretøyene som skulle vedlikeholdes i første etasje.

Byggearbeidene ble startet våren 1981, og var ferdigstilt og overlevert fra entreprenør 3. november 1983. Det ble fra kommunen lagt stor vekt på å ivareta terreng og vegetasjon på den eksisterende tomten og å bygge opp under det særpregete grønnpreg NRK-tomten hadde. Flere trær som til dels sto innenfor utsjaktingsgrubens ytterkant ble bardunert og konsolidert rundt røttene for å hindre utglidning. Ny beplantning var tenkt å gi variasjon i vekst og blomsterbilde gjennom året. Behovet av nye fremmedinnslag som støttemurer i betong ble aktivt redusert ved stedvis bruk av større natursteinsblokker.

Da G-fløyen sto ferdig rommet den deler av Utendørsseksjonen Fjernsyn, Transportkontoret, Vedlikeholdsseksjonen, bilreparasjonsverksted, garasjer og diverse lagre. I tillegg fikk følgende avdelinger plass i bygningen: Fjernsynets reportasje og idrettsavdeling, musikkseksjon, opplysningsavdeling og underholdningsavdeling, samt undervisningsavdelingen med radio og fjernsynsseksjoner.

I løpet av 1980-tallet ble interiørene utsmykket av ulike kunstnere. Interiørene (kontorlokalene) har siden gjennomgått endringer i takt med at behov og ideal endret seg over tid.

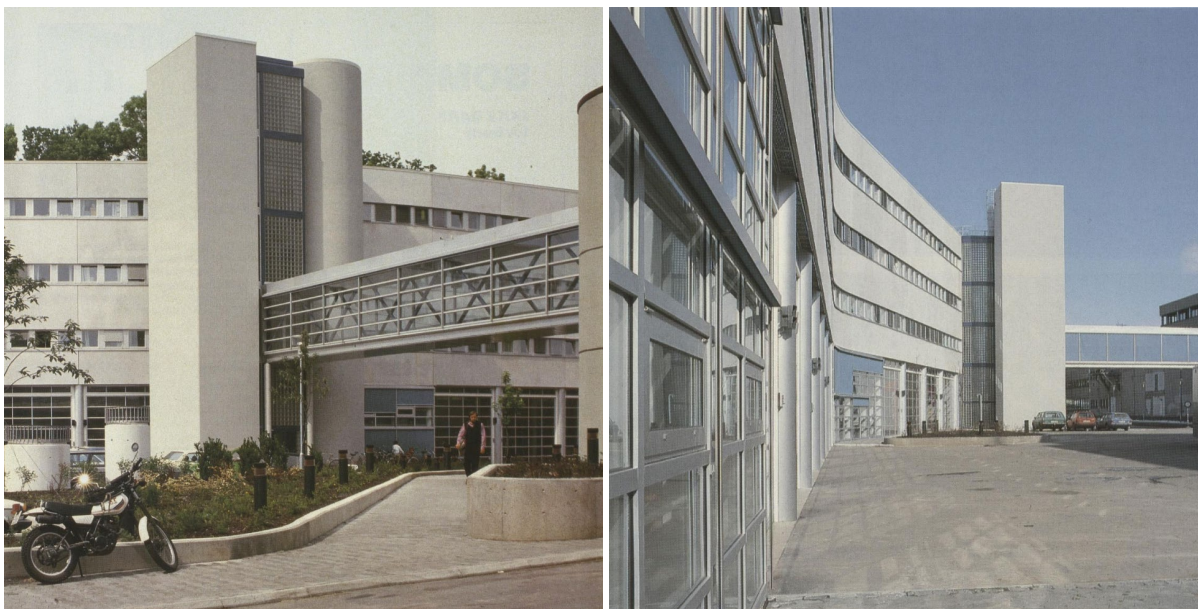
Figur 2-2 Situasjonsskart fra byggemelding 1980 (tegning datert 1981) som viser G-fløyens sinnrike tilpasning til terrenget og vegetasjonen mellom NRK og Blindern. Kilde: Oslo kommune

Figur 2-3 G-fløyen rett etter ferdigstilling, sett fra taket på Fjernsynshuset. Kilde: Byggekunst 1985

Figur 2-4 G-fløyen sett fra vest. Kilde: Byggenytt 1984

Figur 2-5 Til venstre: Hovedinngang med trappetehus, glassbetong og med bru over til Fjernsynshuset. Til høyre: Sørfasaden og gårdsrom mot Kringkastingshuset. Kilde: Byggekunst 1985

2.3 Bygningsbeskrivelse

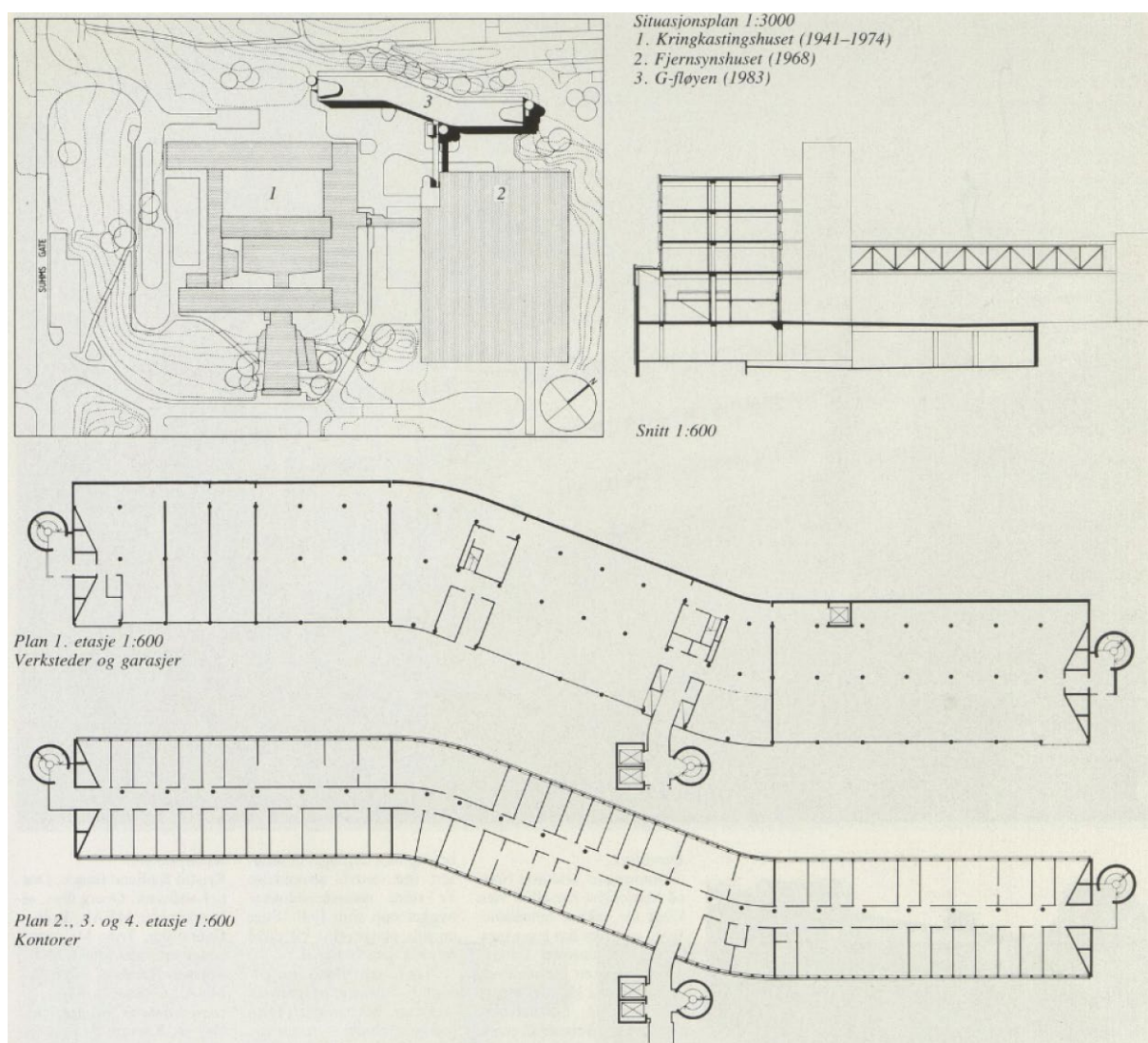
2.3.1 Konstruksjon og plan

Bygningen er oppført med dekker i plaststøpt betong i alle etasjer, understøttet av betongsøyler i kjeller og 1. etasje. For 2., 3., og 4. etasje understøttes dekkene av stålsøyler i yttervegger og en søylerekke (betong) i korridor. Den måler ca. 110 meter i lengde, og er omtrent 15 meter dyp/bred på det meste. Taket er flatt og kledd med papp.

1. etasje ble laget betydelig høyere og noe dypere enn øvrige etasjer på grunn av bilenes dimensjoner og verkstedsformålet. De øvrige 3 etasjene rommer ordinære kontor- og redaksjonslokaler, som til dels er blitt modernisert og pusset opp gjennom årene. Disse er ca. 13 meter i dybde.

Under terrenget ble det i forbindelse med bygging foretatt en større utvidelse av den eksisterende underjordiske garasjen, og G-fløyen fikk dermed atkomst via en eldre (1969) transporttunnel under Fjernsynshuset. I kjelleretasjen ble det plassert tilfluktsrom, tekniske rom, lager og garderober. Bygningen ble, og er, dessuten tilsluttet Fjernsynshuset med en 30 meter lang frittstående gangbru i stålfagverk i 2. etasje, noe som også fordret en tilpasning i hjørnet av Fjernsynshuset.

Vertikal forflytning i bygningen er lagt til tre glidestøpte sirkulære tårn, hvorav det midterste er utstyrt med heis. I tilknytning til de ytre trappene er det dessuten etablert sjakter for vertikale ventilasjonsføringer (se plantegninger).

Figur 2-6 Situasjonsplan, snitt og planer fra Byggekunst 1985. Ved hjelp av bygningens slake S-plan ble midtkorridorløsningens monotoni noe brutt.

Figur 2-7 Eldre interiørbilder fra vestibyle med en av de tre karakteristiske trappene. Kilde: Byggekunst 1985

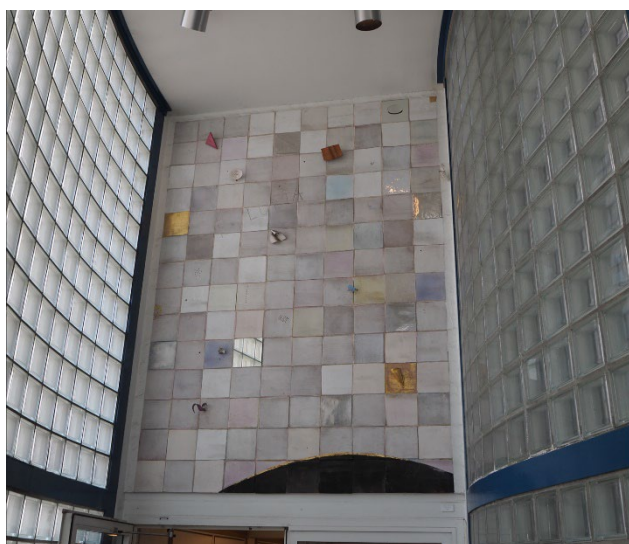

Figur 2-8 1. etasje er bygget for verksteder og vask. Det er en påfallende høyere takhøyde og dybde i rommet, med naturlig lysinnslipp også fra baksiden. Kilde: Byggekunst 1985

Figur 2-9 Interiørene i kontoretasjene er ordinære og utført/avdelt med lette systemvegger, men har påfallende utsyn og nærhet til grønndraget i nord.

I løpet av 1980-tallet ble lokalene utsmykket av en rekke kunstnere. Flere av utsmykningene synes å være flyttet/fjernet, men i hovedentréen sees fortsatt verket «På lufta» over dørene.

Figur 2-10 «På lufta» keramikk – relieff/fliser utført av den internasjonalt anerkjente keramikeren Lisbet Dæhlin (1922-2012). Utsmykningen består av et veggfelt kledt med hvitmalt tre, keramiske fliser og speil, plassert over inngang vestibylen.

2.3.2 Utvendig

Ytterveggene er utført i stål og bindingsverk som er kledd med lyse kunststeinplater - dette som et ledd i å la eksteriøret tilpasses det lyse eksisterende NRK-anlegget. Platene er utført i betong som uisolerte påhengselementer, slipt, og til dels utført med krum overflate av hensyn til bygningens slake S-form.

Mot sør preges nedre etasje av garasjeporter. Mot nord har tilsvarende etasje på grunn av terrengforskjellen kun høytsittende vinduer (jf. Figur 2-8).

Vinduene i kontoretasjene utgjøres av smale vindusbånd bygget opp over kvadratiske rammer (som Kringkastingshuset) og utført i aluminium.

Figur 2-11 Fasadene med vindusbånd og plater av kunststein. Nedre etasje med garasjer er dypere enn øvre etasjer.

3 Vurdering av verneverdi og potensial for videre bruk

Verdivurdering

G-fløyen ble oppført i perioden 1981-83, etter tegninger av arkitekt Jan Bauck, som et ledd i NRKs stadige behov for bygningsmessige utvidelser. Bygningen skriver seg inn i både virksomhetshistorien og den kontinuitet som knyttes til arkitekten(e) bak utformingen av NRKs anlegg.

Utover bygningens åpenbare kobling til NRKs virksomhetshistorie vurderes de mest karakteristiske kvalitetene ved G-fløyen å være den sinnrike tilpasning som er gjort til terreng og situasjon. Bygningen ble oppført som en buffer mot Universitetet, og de nødvendige funksjonene som bygningen måtte kunne svare ut i et trangt utgangspunkt er løst i terrengtilpasset bruk av nivåforskjeller og kurvatur.

Når det gjelder det arkitektoniske uttrykket er G-fløyen relativt anonymt og funksjonsbetinget uformet. De skjematisk og repetitive lyse fasadene med lange smale vindusbånd fører tankene til mellomkrigstidens modernistiske ideal, og slik sett forholder den seg på en beskjeden men lesbar måte til det eldre Kringkastingshuset. Det hvite anslaget i fasadene er gjort av hensyn til omkringliggende bebyggelse. Ellers må det sies å være en bygning oppført med forholdsvis lave estetiske ambisjoner.

Trapperommene skiller seg ut. De er lagt til tre punkter langs hovedkorridoren; et på midten og et i hver ende. Trapperommene er lagt utenpå bygningen og utført som spiraltrapper, tidsmessig gestaltet med vegger av glassbyggestein.

Symbolverdien er i forhold til øvrige mer fremstående bygninger og elementer på Marienlyst liten. Betydningen av bygningen vurderes slik sett som underordnet den øvrige NRK-relaterte bebyggelsen der Kringkastingshuset utvilsomt anses å være det mest sentrale.

Videre er G-fløyen oppført i et sårbart område som over tid har blitt tilskrevet store verneverdier. Dette gjelder ikke bare Kringkastingshuset, men også bebyggelsen og grøntanlegget tilhørende Universitetet i Oslo. Universitetsområdet med uteområder og bygninger som helhet er forskriftsfredet, mens parkdraget fra Universitetet mot Tørtbergfeltet er vurdert bevaringsverdig på Byantikvarens gule liste som del av den opprinnelige grøntaksen mellom Frognerparken og Universitetet.

Potensial for videre bruk

Med tanke på Marienlystområdet som et framtidig boligområde anses G-fløyens plassering og konstruksjon å kunne representere forholdsvis store muligheter for gjenbruk/ombruk/transformasjon.

Opgaven med hvordan en forholdsvis stor bygning skulle kunne plasseres inn i et sårbart område er allerede «løst». Dimensjoneringen og utformingen av bæresystem i den eksisterende bygningsmassen kan være et godt utgangspunkt for ombruk og tilpasning til ny bruk.

Den forholdsvis smale bygningskroppen gir gode dagslysforhold.

4 Referanser

Stortingsforhandlinger (ib. utg.). 1982/83 Vol. 127 Nr. 3f, s. 18-19

Stortingsforhandlinger (ib. utg.). 1983/84 Vol. 128 Nr. 3f, s. 12-13

Programbladet (Oslo : 1946-2000) : programoversikt for radio og TV. 1981 Vol. 35 Nr. 25, s. 22

Byggekunst 1985 Vol. 67 Nr. 2

Byggenytt 1984 Vol. 29 Nr. 2

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 252

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736, Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112, Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00